

Fakta om modstandsfolk og socialhjælp efter befrielsen

Man ved ikke nøjagtigt, hvor mange mænd og kvinder der var med i modstandsbevægelsen, da krigen sluttede i maj 1945. Men tallet er nok over 50.000. De fleste havde kun været med i nogle få uger eller måneder.

De ret få danskere, der havde været i modstandskampen i lang tid, var ofte anholdt, døde eller flygtet til Sverige. Der var dog også en del, som hver dag i månedsvis havde levet med frygten for at blive arresteret, mishandlet og skudt. Det var for det meste unge mænd i alderen 18-30 år, men der var også enkelte kvinder. Mange af dem havde brug for hjælp, da krigen var forbi.

Hjælp til at komme i gang igen – Kontorer for særlige Anliggender

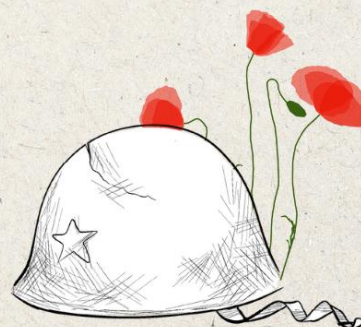
Efter befrielsen havde mange brug for hjælp. Derfor blev der åbnet "Kontorer for særlige Anliggender" i byer som Esbjerg. På kontorerne kunne modstandsfolk få straks-hjælp til fx at købe tøj, bøger til studiet eller til at betale husleje. Det samme gjaldt andre grupper, som blev anset for at være ofre for besættelsestiden, fx jøder, der var blevet forfulgt af den tyske besættelsesmagt. Almindelige arbejdsløse eller syge havde ikke adgang.

Kontorerne for særlige Anliggender var støttet af staten og bedre end normale socialkontorer. Der var ikke en lang ansøgningsproces, og den hjælp, ansøgere kunne få, var højere end på et normalt socialkontor.

Modstandsbevægelsens egen hjælp – Frihedsfonden

Modstandsbevægelsen oprettede en velgørende fond, som hed Frihedsfonden.

Frihedsfonden skulle supplere Kontorer for særlige Anliggender. Fonden trådte til i tilfælde, hvor modstandsfolk havde det svært. Det kunne fx være med økonomisk hjælp, så en tidligere modstandsmand kunne købe en lastbil og begynde en virksomhed som vognmand. Senere hjalp fonden i særlig grad børn og enker efter faldne modstandsfolk med gaver, uddannelse og byggede fx kollegier.

Erstatningsloven

I oktober 1945 vedtog Folketinget en Erstatningslov. Loven definerede hvem af besættelsestidens ofre, der kunne modtage støtte og hjælp. Flere grupper som fx de danske jøder var omfattet af loven, men modstandsfolkene fik en særstatus og modtog ekstraordinær stor støtte.

Hjælpen var ikke for alle. Selvom man havde været med i modstandsbevægelsen eller i koncentrationslejr var man ikke sikret støtte, hvis man havde opført sig "nationalt uværdigt" – fx tidligere været medlem af det danske nazistparti eller tjent penge på tyskerne.

Hjælpen i tal

Centralkontoret for særlige Anliggender for København: Bestyrelsens Beretning for Kontorets Virksomhed i Tiden 16. maj 1945 – 1. Juli 1946. 1947.

Rigsarkivet: Centralkontoret for særlige Anliggender. 1946

Aarhus Stadsarkiv: Beretning fra Aarhus' Kontor for særlige Anliggender, 1946.

Obs: Centralkontoret var Kontoret for særlige Anliggender i København.

Fig. 1 Modtagere af hjælp.

Individer som modtog hjælp

Centralkontoret	30.000 (ca.)
Aarhus	3.622
Aalborg	763

Folketal inden for givne kontors område

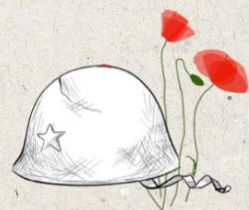
Centralkontoret	1.078.826
Aarhus	200.373
Aalborg	105.731

% af befolkningen som modtog hjælp via KfsA

Centralkontoret	2,78%
Aarhus	1,81%
Aalborg	0,72%

Fig. 2 Procentvis fordeling af ansøgere på Centralkontoret

Tidligere internerede i Danmark	9%
Tidligere internerede i Tyskland	15%
Indkaldte modstandsfolk	24%
Enker og andre efterlatte	3,50%
Tidligere under jorden (men ikke indkaldt til mød)	3%
Politiske flygtninge	17%
Jødiske flygtninge	25%
Krigsramte	0,50%
Andre	3%
Total	100%

Intro til Danmarkskort med prikker for Frihedsfondens lokalafdelinger

På Danmarkskortet her kan man se de 95 steder, hvor Frihedsfonden havde lokalafdelinger. Her kunne der søges økonomisk støtte til Modstandsfolk eller deres pårørende. Det var vigtigt med så mange lokale afdelinger, for jo mindre område, et kontor skulle dække, jo større var chancen for, at man havde godt kendskab til dem, der søgte om hjælp. Man vidste mere om, hvem der var i nød.

